

Politie-instructie Zeden Kinderpornografie Kindersekstoerisme

Auteur: Landelijk Programma Zeden - Kinderpornografie - Kindersekstoerisme

Status: Definitief, 1 december 2016

Rubricering: Niet vertrouwelijk

Inhoudsopgave

Algemeen Deel

Inleiding.....	4
Wijziging systematiek Aanwijzingen.....	4
Politie-instructie Zeden, Kinderpornografie en Kindersekstoerisme	4
Inrichting Teams Zeden.....	4

Deel 1

De aanpak zedenzaken	5
Waarheidsvinding, veiligheid en slachtofferzorg	5
Weging, prioritering en opsporing in zedenzaken	5
Ambtshalve opsporing en vervolging	5
Alternatief en preventief optreden in zedenzaken.....	6
Samenwerking met ketenpartners.....	6
Basisteams.....	6
Maatschappelijke onrust.....	6
Maatwerk	6
Professionaliteit in zedenzaken	6
Team Zeden	6
Zedenrechercheurs	7
Zedenvoorbehouden handelingen	7
Zedenmisdrijven artikelen 239, 240, 240a, 254 en 254a Wetboek van Strafrecht	7
Niet zedenvoorbehouden of ondersteunende handelingen	7
Gecombineerde onderzoeken	7
Verhoor van kinderen tot 12 jaar in zedenzaken.....	8
Verhoor van kwetsbare personen in zedenzaken.....	8
Opsporing in zedenzaken.....	8
Melding	8
Informatief gesprek.....	8
Sporenonderzoek en Forensisch Medisch Onderzoek	9
De aangifte	10
Verloop van het onderzoek	10
Schriftelijke vastlegging.....	11
Auditieve en audiovisuele registratie.....	11

De aanpak van Kinderpornografie en kindersekstoerisme	13
Landelijke sturing	13
Aansturen van het opsporingsonderzoek.....	14
Interventies in kinderpornografie- en kindersekstoerisme-onderzoeken	14
Professionaliteit in KP- en KST-zaken	15
Professionaliteit in kinderpornografie-onderzoeken	15
Kinderpornografie specifieke handelingen	15
Professionaliteit in kindersekstoerisme-onderzoeken	16
Start van het KP- en KST-onderzoek.....	16
Melding kinderpornografie of kindersekstoerisme bij het TBKK	16
Melding kinderpornografie of kindersekstoerisme bij het Basisteam of Intake en Service	16
Melding van Sexting	16
Opsporing van kinderpornografie	16
Doorzoeking en inbeslagname.....	16
Tactisch en digitaal onderzoek.....	17
Beoordeling van strafbaarheid en beschrijving kinderpornografie	18
Registratie	18
(Inter)nationale gegevensverwerking	18

Definities

Nadere uitleg begrippen en definities	19
--	-----------

Inleiding

Wijziging systematiek Aanwijzingen

Met de samenvoeging van de voormalige regionale politiekorpsen en het KLPD tot één politiekorps is in het overleg van het College van procureurs-generaal en de politie door beide ingezien dat de noodzaak van het geven van aanwijzingen aan de politie op veel onderwerpen niet meer wenselijk is. De door het College nagestreefde eenduidige werkwijze is immers eenvoudiger door een werkinstructie voor de politie te waarborgen. De Aanwijzingen van het Openbaar Ministerie blijven bestaan voor zover noodzakelijk voor de uitoefening van het gezag.

De Politie-instructie Zeden Kinderpornografie en Kindersekstoerisme is bestemd voor opsporingsambtenaren die te maken krijgen met de behandeling van zeden-, kinderporno- en kindersekstoerismezaken. Naleving van deze Politie-instructie en de aanwijzingen van het OM, is de beste voorwaarde voor het doen van goed onderzoek, door het OM te nemen vervolgbeslissingen en dat stelt de rechter in staat om zich een goed oordeel te vormen over de aangebrachte zaak. Anderzijds kan het werken volgens de Politie-instructie er toe leiden dat op het juiste moment een interventie wordt gepleegd.

Geldigheid: Deze politie-instructie is geldig met ingang van 1 januari 2017

Politie-instructie Zeden, Kinderpornografie en Kindersekstoerisme

Deze Politie-instructie is een aanvulling op de Aanwijzingen Zeden (2016A004) en Kinderpornografie (2016A005). De normen ten aanzien van de bestrijding van zedencriminaliteit in Deel 1 van deze Politie-instructie hebben ook betrekking op de aanpak van kinderpornografie (KP) en kindersekstoerisme (KST). Vanwege het specifieke karakter van KP en KST en de bestrijding daarvan, zijn in Deel 2 van deze Politie-instructie aanvullende normen gesteld die exclusief betrekking hebben op de aanpak van die misdrijven.

Inrichting Teams Zeden

Elke Regionale Eenheid beschikt over een Team Zeden dat opereert onder leiding van een Teamchef Thematische Opsporing. Een Team Zeden bestaat uit één frontoffice en een of meer backoffice(s), waaronder een Team ter Bestrijding van Kinderpornografie en Kindersekstoerisme (TBKK)¹. De capaciteit van deze TBKK's is exclusief gelabeld voor de bestrijding van KP en KST. Elke Regionale Eenheid heeft een Frontoffice Zeden die de bereikbaarheid van het Team Zeden evenals van het TBKK verzorgt.

Ook de Landelijke Eenheid beschikt over een TBKK (TBKK LE), dat de landelijke opsporingsfuncties vervult. Het TBKK LE is tevens aangewezen als (inter)nationaal informatie-knooppunt met betrekking tot KP- en KST-onderzoeken en communiceert daarover waar nodig met de Teams Zeden. Het TBKK LE verwerkt politiegegevens in diverse nationale en internationale databases.

Er is een Expertisecentrum Kinderpornografie en Kindersekstoerisme (EKK) ingericht. Het EKK is een samenwerkingsverband tussen het OM (Landelijk Parket) en de politie (TBKK LE) en heeft als doel het ondersteunen van de samenwerking tussen medewerkers en onderdelen die binnen OM en politie direct betrokken zijn bij de bestrijding van KP en KST. Daartoe heeft het EKK een adviserende rol, acteert als vraagbaak en brengt kennis, intelligence en expertise bij elkaar. Daarnaast ontwikkelt het EKK formats en andere hulpmiddelen ten behoeve van innovatie en een landelijke uniforme werkwijze.

Verder is er een Landelijk Programma Zeden Kinderpornografie en Kindersekstoerisme, dat bestaat uit medewerkers van politie. Het Programma biedt beleidsmatige ondersteuning aan de Landelijke Portefeuillehouder Zeden op de onderwerpen Zeden, KP en KST.

¹ Landelijk Werkingsdocument Opsporing 3.0

Deel 1

De aanpak zedenzaken

Zedenzaken kunnen ingrijpend zijn voor slachtoffers en andere betrokkenen en brengen de samenleving geregeld in beroering. Indien sprake is van een onbekende dader wordt het veiligheidsgevoel van de burger in negatieve zin beïnvloed. De politie spant zich samen met ketenpartners maximaal in om zedencriminaliteit aan te pakken.

De aanpak van zedenzaken onderscheidt zich op een aantal punten van de aanpak van niet-zedenzaken. Allereerst is in veel zedenzaken direct een verdachte in beeld, vaak in een afhankelijkheidsrelatie met het slachtoffer. Het vinden van bewijs is meestal niet eenvoudig. In de meeste gevallen zijn alleen het slachtoffer en de verdachte degenen die kunnen verklaren over wat er is gebeurd. Dit vraagt van de politie om de betrokkenen uiterst zorgvuldig en zeer gedetailleerd te verhoren. Hierbij dient elke vorm van beïnvloeding te worden vermeden. Bovendien is in sommige zaken sprake van seksuele handelingen die wel als een nare ervaring zijn beleefd, maar niet bij wet strafbaar zijn gesteld. Een andere factor, waarmee de politie in haar aanpak rekening houdt, is dat slachtoffers om uiteenlopende redenen terughoudend kunnen zijn om melding of aangifte te doen. Gevoelens als angst, schuld, schaamte of loyaliteit kunnen hieraan ten grondslag liggen.

Waarheidsvinding, veiligheid en slachtofferzorg

Bij de aanpak van zedenzaken is de houding van de politie neutraal, maar tegelijkertijd kritisch en gericht op waarheidsvinding. In die aanpak worden zowel belangen van slachtoffer, verdachte, alsmede de veiligheid van de samenleving centraal gesteld. De politie is belast met de opsporing van zedenmisdriven, maar draagt daarnaast, binnen haar eigen taakstelling en samen met ketenpartners, bij aan de voorkoming van herhaald dader- en slachtofferschap.

De politie zorgt er voor dat slachtoffers van zedendelicten of andere betrokkenen op de juiste manier worden opgevangen en dat zij geïnformeerd worden over hun rechten, de bestaande mogelijkheden tot ondersteuning en waar nodig begeleid worden naar mogelijke vervolgtrajecten. Secundaire victimisatie moet daarbij zoveel mogelijk worden voorkomen. In ieder geval wordt van het slachtoffer niet meer gevraagd dan nodig is ten behoeve van het proces van waarheidsvinding.

Weging, prioritering en opsporing in zedenzaken

Het specifieke karakter van zedenzaken, vooral de (soms grote) impact op slachtoffers en hun directe omgeving, evenals de mogelijkheid van maatschappelijke onrust, vragen om een extra zorgvuldig en uniform proces van weging, prioriteren en sturen. De inhoud van een melding kan aanleiding zijn om bepaalde meldingen prioriteit te geven, bijvoorbeeld omdat een verdachte is aangehouden of vluchtige sporen moeten worden veiliggesteld, maar in principe worden meldingen op volgorde van binnenkomst in onderzoek genomen. Politie en OM hanteren bij de weging en prioritering het landelijk geldend rapport *Sturing op Zedenzaken*. Het sturings- en wegingsoverleg vindt plaats onder verantwoordelijkheid van de coördinerend zedenofficier van justitie en de teamchef van het Team Zeden.

De opsporingshandelingen vinden plaats onder gezag van de officier van justitie. Dit betekent ook dat beslissingen die van invloed zijn op het opsporingsonderzoek of in te stellen vervolging, zoals de te eisen straf of bijzondere voorwaarden, niet anders dan na overleg met de officier van justitie worden genomen. Frequent overleg tussen politie en officier van justitie tijdens het opsporingsonderzoek is onmisbaar.

Ambtshalve opsporing en vervolging

Een besluit om aangifte te doen van een zedenmisdrif, hoe ernstig ook, kan niet worden afgedwongen. Om uiteenlopende redenen kan een slachtoffer besluiten om geen aangifte te doen. Er kan besloten worden [ambtshalve een opsporingsonderzoek](#) in te stellen. Iedere melding die leidt tot een verdenking van een zedenmisdrif waarop geen informatief gesprek en/of aangifte volgt wordt getoetst op de noodzaak van ambtshalve onderzoek. Deze toets vindt plaats door het Team Zeden waar de melding is ontvangen of het informatief gesprek is gevoerd.

Alternatief en preventief optreden in zedenzaken

In overleg met het OM kan, naast of in plaats van het voor de hand liggende strafrechtelijk optreden, worden gekozen voor een alternatieve of preventieve interventie. De invulling en uitvoering van een dergelijk alternatief of preventief optreden is maatwerk en wordt op individueel zaaksniveau gemaakt. Dit gebeurt afhankelijk van de haalbaarheid van de zaak, de behoeften van slachtoffer, verdachte en in te schatten risico's op herhaling van delicten. Voorbeelden van dergelijke interventies zijn het voeren van een gesprek met de persoon ten aanzien van wie een zorg bestaat, het doen van een zorgmelding bij Veilig Thuis, het doorverwijzen naar de hulpverlening of het informeren van derden.

Een andere vorm van preventief optreden is het toezicht op (veroordeelde) zedendelinquenten. Vanwege de beschikbare expertise kan het Team Zeden betrokken zijn bij dit toezicht.

Samenwerking met ketenpartners

Intensieve samenwerking en afstemming met relevante (hulpverlenings-)partners in zedenzaken is cruciaal. Het Team Zeden onderhoudt zowel beleidsmatig als operationeel contact met instellingen als Veilig Thuis, Slachtofferhulp Nederland, reclassering en instellingen voor opvang en/of behandeling van slachtoffers en daders. Om goed zicht te houden wie de ketenpartners zijn, behoort de netwerkkaart actueel te worden gehouden.

In meer complexe zedenzaken kan casemanagement van Slachtofferhulp Nederland ingezet worden. Als parallel aan een opsporingsonderzoek een hulpverleningstraject start, worden belangen van waarheidsvinding en van hulpverlening voor slachtoffers steeds zorgvuldig tegen elkaar afgewogen.

Basisteams

Een zedenzaak speelt zich altijd af binnen het werkgebied van een basisteam. Het is van belang om basisteams effectief in te zetten bij de bestrijding van zedencriminaliteit, zoals bijvoorbeeld bij de opsporing van een (onbekende) dader of als oog- en oorfunctie bij het toezicht op zedendelinquenten. Wijk- of doelgroepagenten hebben veel kennis van de wijk, scholen, bewoners of (jeugd)groepen. Zij kunnen daarmee een belangrijke bijdrage leveren aan een zedenzaak. Daarom dienen de leiding van het Team Zeden en de leiding van het basisteam elkaar goed te informeren over de zedencriminaliteit binnen het werkgebied. Bovendien is deze informatie-uitwisseling van belang vanwege de rol van de leiding van het basisteam in de lokale driehoek.

Maatschappelijke onrust

In geval van (dreigende) maatschappelijke onrust wordt gehandeld conform het [scenario maatschappelijke onrust in zedenzaken](#) dat in betreffende eenheid is vastgesteld. Besluitvorming over de aanpak rond maatschappelijke onrust vindt plaats in de driehoek. In samenwerking met betrokken ketenpartners wordt een op de casus toegesneden scenario in werking gesteld met als doel de onrust in een zo vroeg mogelijk stadium te kanaliseren.

Maatwerk

Iedere zedenzaak is anders en er bestaan vele verschillen in achtergronden van slachtoffers en daders. Bovendien is soms sprake van tegenstrijdige belangen bij betrokkenen in een zedenzaak. De aanpak in zedenzaken verdient daarom altijd maatwerk. Dit vraagt van de leiding van het Team Zeden, in overleg met het OM, in iedere zaak keuzes te maken die de kwaliteit van handelen ten goede komen. Dat kan betekenen dat soms noodzakelijk en weloverwogen afgeweken wordt van de norm gesteld in de Instructie. De politie legt keuzes en afwegingen die ten grondslag liggen aan maatwerk vast in het politieregistratiesysteem of dossier.

Professionaliteit in zedenzaken

Team Zeden

Het onderzoek in zedenzaken vergt specifieke deskundigheid, zorgvuldigheid en neutraliteit. De coördinatie van een zedenonderzoek is voorbehouden aan het Team Zeden. Indien sprake is van een omvangrijke zedenzaak waarvoor een Team Grootschalig Optreden (TGO) wordt ingesteld, maakt de leiding van het Team Zeden deel uit van de vaste kern leidinggevenden van het TGO.

In iedere Regionale Eenheid is een Team Zeden ingericht. Het Team Zeden is tenminste tijdens kantooruren bereikbaar via de Frontoffice Zeden. Bovendien is het Team Zeden permanent bereikbaar en

zo nodig altijd direct inzetbaar. Het Team Zeden heeft zowel voor bereikbaarheid als directe inzetbaarheid altijd tenminste één gecertificeerd zedenrechercheur beschikbaar.

Zedenrechercheurs

De uitvoering van zedenvoorbehouden handelingen geschiedt door zedenrechercheurs. Deze Instructie onderscheidt twee soorten zedenrechercheurs:

- De **gecertificeerd zedenrechercheur** die voldoet aan zowel de *kwaliteitsnorm* als de *uitvoeringsnorm*.
- De **zedenrechercheur in opleiding** die voldoet aan de *uitvoeringsnorm*.

De kwaliteitsnorm houdt in dat de opsporingsambtenaar met goed gevolg heeft voldaan aan de examenvereisten van de opleiding 'Handelen aan Zedenzaken' welke door de minister van Veiligheid en Justitie is vastgesteld. Aan de uitvoeringsnorm wordt voldaan indien de opsporingsambtenaar voor tenminste 24 uur per werkweek belast is met zedenzaken.

In hoofdstuk "Nadere uitleg begrippen en definities" zijn begrippen en criteria voor gecertificeerd zedenrechercheur en zedenrechercheur in opleiding nader toegelicht.

Zedenvoorbehouden handelingen

Zedenvoorbehouden handelingen zijn handelingen in zedenzaken waarvoor zedenspecifieke deskundigheid vereist is. Ter bescherming van de kwaliteit van uitvoering van dergelijke handelingen in zedenzaken worden in deze Instructie de volgende normen gesteld:

- Het informatief gesprek wordt gevoerd door twee zedenrechercheurs waarvan minimaal één gecertificeerd zedenrechercheur.
- De aangifte en het getuigenverhoor van het slachtoffer in zedenzaken² worden opgenomen door twee zedenrechercheurs waarvan minimaal één gecertificeerd zedenrechercheur.
- De zogenaamde disclosure-getuige wordt gehoord door minimaal één gecertificeerd zedenrechercheur.
- Het verdachtenverhoor in zedenzaken³ wordt uitgevoerd door twee zedenrechercheurs waarvan minimaal één gecertificeerd zedenrechercheur, met de mogelijkheid dat één van deze twee zedenrechercheurs het verhoor vanuit de regiekamer volgt.
- Het verhoor van de verdachte van een zedenmisdrijf genoemd in de artikelen 239, 240, 240a, 254 en 254a van het Wetboek van Strafrecht wordt uitgevoerd door tenminste één gecertificeerd zedenrechercheur.
- Bij de voorbereiding en inrichting van een Forensisch Medisch Onderzoek in een zedenzaak is altijd een gecertificeerd zedenrechercheur betrokken.
- De zedenrechercheur in opleiding verricht zedenvoorbehouden handelingen altijd onder regie van de gecertificeerd zedenrechercheur.

Zedenmisdrijven artikelen 239, 240, 240a, 254 en 254a Wetboek van Strafrecht

De aangifte van een zedenmisdrijf genoemd in de artikelen 239, 240, 240a, 254 en 254a van het Wetboek van Strafrecht mag worden opgenomen door iedere opsporingsambtenaar onder voorwaarde dat het Team Zeden zo spoedig mogelijk wordt geïnformeerd.

Niet zedenvoorbehouden of ondersteunende handelingen

Andere opsporingsambtenaren kunnen in een zedenonderzoek alle handelingen verrichten die niet zedenvoorbehouden zijn. Deze handelingen worden verricht onder coördinatie van het Team Zeden.

Gecombineerde onderzoeken

In zaken waarbij zich niet enkel zedengerelateerde feiten voordoen of waarbij een ander (opsporings-) specialisme van meerwaarde is voor de kwaliteit van het onderzoek, geldt dat bij het informatief gesprek, de aangifte of het verhoor van het slachtoffer en het verhoor van de verdachte een verhoorkoppel kan

2 en 3: zedenzaken m.u.v. zedenmisdrijven genoemd in de artikelen 239, 240, 240a, 254 en 254a van het Wetboek van Strafrecht

worden ingezet met één gecertificeerd zedenrechercheur en een andere opsporingsambtenaar. Dit biedt de mogelijkheid om een combinatie van expertisen te realiseren ten behoeve van de kwaliteit van het verhoor en de bewijsvoering. Te denken valt hierbij aan zaken waarbij naast zedenaspecten sprake is van bijvoorbeeld huiselijk geweld, eengerelateerd geweld, mensenhandel, of digitale aspecten. Indien een zaak bij het Team Zeden in behandeling is en er doen zich niet enkel zedengerelateerde feiten voor, richt het onderzoek zich ook op die feiten.

Verhoor van kinderen tot 12 jaar in zedenzaken

Voordat een kind tot 12 jaar in een zedenzaak wordt gehoord, verzamelt de zedenrechercheur de benodigde informatie over de zaak en het kind. De zedenrechercheur overlegt daarna met de Beoordelaar-adviseur van de kindvriendelijke verhoorstudio, die de verhoorwaardigheid van de zaak beoordeelt en advies uitbrengt. Het verhoor van minderjarigen tot 12 jaar wordt uitgevoerd door twee studioverhoorders, waarvan tenminste één gecertificeerd, waarbij een van deze studioverhoorders het verhoor vanuit de regiekamer volgt. Het verhoor van minderjarigen tot 12 jaar vindt altijd plaats in de [kindvriendelijke studio](#).

Verhoor van kwetsbare personen in zedenzaken

Tijdens het onderzoek vergaart de zedenrechercheur informatie over de mogelijke kwetsbaarheid van te horen personen van 12 jaar en ouder. Soms ontstaat echter pas tijdens het verhoor inzicht in de kwetsbaarheid van de persoon. De [Vragenlijst Indicatie Kwetsbaarheid](#) kan worden gebruikt om tijdens het verhoor kwetsbaarheid te herkennen. De zedenrechercheur overlegt, indien sprake is van een verdachte, met de Verhoorder Kwetsbare Verdachten en bij kwetsbare getuigen of aangevers met de Beoordelaar-adviseur van de verhoorstudio, over de noodzakelijk in te zetten deskundigheid. De Verhoorder Kwetsbare Verdachten of Beoordelaar-adviseur consulteert daarbij zo nodig een recherchepsycholoog. Afhankelijk van het soort kwetsbaarheid wordt het verhoor uitgevoerd door een gecertificeerd zedenrechercheur, een studioverhoorder, of Verhoorder Kwetsbare Verdachten. De keuze voor de verhoorlocatie is casusafhankelijk.

Een extern deskundige kan worden ingezet indien binnen de politie onvoldoende expertise voorhanden is voor een specifieke casus en is vooral aan de orde wanneer bij de politie onduidelijk is wat de implicaties zijn van een eventueel verhoor. Een extern gedragskundige wordt na overleg met de recherchepsycholoog via de Landelijke Deskundigen Makelaar ingezet. Extern deskundigen worden niet ingezet als verhoorder maar worden geraadpleegd bij de voorbereiding en eventueel de uitvoering van verhoren van kwetsbare personen in zedenzaken.

Opsporing in zedenzaken

Melding

In veel gevallen is een medewerker van het Basisteam of van Intake en Service de ontvanger van de melding in een zedenzaak. Deze medewerker verzorgt zo nodig de eerste opvang van het slachtoffer en verricht zo nodig eerste handelingen. De notities [Handelen in Zedenzaken door het Basisteam](#), [Handelen in Zedenzaken door Intake & Service](#) en de Procedure Meldkamer bevat aandachtspunten voor opsporingsambtenaren die geen zedenrechercheur zijn. De medewerker die de melding ontvangt zorgt er voor dat de melding altijd wordt doorgezet naar de Frontoffice van het Team Zeden.

Een gecertificeerd zedenrechercheur schat op basis van de melding in welke eerste stappen noodzakelijk zijn voor het tactisch onderzoek, bijvoorbeeld het veiligstellen en de inbeslagname van (digitale) sporen of goederen en het veiligstellen of 'bevriezen' van vluchtige gegevens. Daarnaast worden noodzakelijke maatregelen genomen in het belang van veiligheid van personen en ter voorkoming of beperking van maatschappelijke onrust.

Na de melding van een zedenmisdrif wordt door het Team Zeden zo spoedig mogelijk contact opgenomen met de melder en een informatief gesprek⁴ aangeboden.

Informatief gesprek

Het informatief gesprek is een gesprek tussen een melder van een zedenmisdrif en de politie, waarin de melder informatie over het delict verschaft aan de politie en de politie de melder informeert over de

⁴ Informatief gesprek wordt aangeboden in alle zedenzaken m.u.v. zaken waarbij sprake is van zedenmisdriften genoemd in de artikelen 239, 240, 240a, 254 en 254a van het Wetboek van Strafrecht. In die zaken wordt, indien melder aangifte wil doen, deze zonder voorafgaand informatief gesprek opgenomen.

opsporingsmogelijkheden gericht op vervolging, teneinde beide partijen in staat te stellen een beslissing over het vervolg te nemen.

De melder kan zelf slachtoffer zijn, maar kan ook namens het slachtoffer een melding doen.

Het informatief gesprek wordt binnen 7 dagen gevoerd tenzij dit voor melder niet mogelijk is. Het informatief gesprek vindt direct plaats indien dit noodzakelijk is vanwege (mogelijk) maatschappelijke onrust en/of onmiddellijk uit te voeren sporenonderzoek of tactisch onderzoek.

Het deel van het informatief gesprek waarin de melder informatie over het delict verschaft aan de politie, vindt in beginsel plaats zonder het bijzijn van anderen. Van dit uitgangspunt kan worden afgeweken, tenzij de persoon die het slachtoffer vergezelt zelf getuige is van de feiten of van de disclosure, deze invloed heeft gehad op de keuze van het slachtoffer om naar de politie te gaan of op een andere manier een rol speelt in de zaak.

Bij aanvang van het informatief gesprek wordt aan melder duidelijk gemaakt dat het informatief gesprek het startsein kan zijn voor ambtshalve onderzoek en dat de mogelijkheid bestaat dat tot ambtshalve vervolging wordt overgegaan. Indien een zedenzaak voldoet aan de criteria van de [Toets ambtshalve opsporingsonderzoek](#), wordt het informatief gesprek zodanig gevoerd dat het voldoende aanknopingspunten biedt voor verder onderzoek. Het [Gespreksmodel informatief gesprek](#) wordt als hulpmiddel gebruikt bij het informatief gesprek.

In zedenzaken waar slachtoffer en verdachte bekenden van elkaar zijn krijgt melder in principe bedenktijd over het wel/niet doen van aangifte. Aan melder wordt uitgelegd wat het doel is van de bedenktijd. Met melder worden afspraken gemaakt over de duur van de bedenktijd en over de wijze waarop het contact plaatsvindt tussen de melder en de politie. Dit is maatwerk met als uitgangspunt de termijn tot maximaal twee weken te beperken. De politie bewaakt de afgesproken termijn en zorgt dat er altijd contact is met melder na de afgesproken termijn.

Indien tijdens het informatief gesprek duidelijk wordt dat verdachte een onbekende van slachtoffer is, wordt, indien men aangifte wil doen en geen behoefte heeft aan bedenktijd, deze aangifte aansluitend dan wel zo spoedig mogelijk opgenomen. Ook andere omstandigheden kunnen aanleiding zijn om de aangifte zo spoedig mogelijk op te nemen, bijvoorbeeld in het belang van veiligheid van personen of ter voorkoming van wegraken van sporen. Wanneer de aangifte direct volgt op het informatief gesprek wordt de reden daarvan vermeld in de aanhef van de aangifte.

Indien zich zaken voordoen waarbij een andere dan de strafrechtelijke interventie de voorkeur heeft, maar melder wel aangifte wenst te doen, wordt deze aangifte opgenomen. Te denken valt aan sommige gevallen van seksueel misbruik tussen verstandelijk beperkten of indien de verdachte jonger is dan 12 jaar.

Als de melder geen aangifte doet, vraagt de politie naar de reden van dit besluit en legt dit vast in het politieregistratiesysteem. Vervolgens wegen politie en OM af of ambtshalve onderzoek mogelijk en wenselijk is.

Sporenonderzoek en Forensisch Medisch Onderzoek

Indien aannemelijk is dat sporen in of op een lichaam te vinden zijn wordt met toestemming van het slachtoffer overgegaan tot een [Forensisch Medisch Onderzoek \(FMO\)](#). Tot en met 7 dagen na een strafbaar feit kunnen nog sporen gevonden worden. De politie spannt zich dan ook in om tijdens het eerste contact met de melder te achterhalen hoe lang geleden het feit heeft plaatsgevonden. Tijdens het FMO werkt de politie nauw samen met de forensisch arts.

Bij een vermoeden van een gepleegd zedenmisdrijf waarbij aannemelijk is dat sporen zijn achtergelaten, wordt samengewerkt met de Forensische Opsporing (FO) om die sporen te vinden, veilig te stellen, in beslag te nemen, te (laten) onderzoeken en zo nodig te interpreteren. Dat geldt zowel voor sporen die op een plaats delict kunnen worden gevonden, als voor sporen die kunnen worden gevonden tijdens een FMO.

Bij acute zedenzaken (tot en met 7 dagen) met een slachtoffer in de leeftijd tot en met 12 jaar, wordt het FMO in beginsel door een daartoe gespecialiseerde arts van het NFI uitgevoerd. Indien het een slachtoffer betreft in de leeftijd van 13 t/m 15 jaar wordt altijd contact opgenomen met het NFI om te beoordelen of uitvoering van het FMO door het NFI meerwaarde heeft. Samenwerking vindt plaats aan de hand van de [Werkinstructie FMO bij slachtoffer jonger dan 16 jaar in acute zedenzaken](#).

De aangifte

Bij voorkeur is tenminste een van de zedenrechercheurs die het informatief gesprek heeft gevoerd aanwezig bij de aangifte.

Het opnemen van het inhoudelijk deel van de aangifte vindt in beginsel plaats zonder het bijzijn van anderen. Van dit uitgangspunt kan worden afgeweken, tenzij de persoon die het slachtoffer vergezelt zelf getuige is van de feiten of van de disclosure, deze invloed heeft gehad op de keuze van het slachtoffer om naar de politie te gaan of op een andere manier een rol speelt in de zaak.

Bij het opnemen van de aangifte wordt voldoende aandacht besteed aan de redenen van het doen van aangifte en de verwachtingen die het slachtoffer heeft van de politie en het OM.

Indien het [hoorrecht conform 167 A Wetboek van Strafvordering](#) van toepassing is, wordt in het proces-verbaal de mening van het slachtoffer (in de leeftijd tussen de 12 en 18 jaar oud) over het gepleegde feit opgenomen. De rechercheur geeft uitleg aan het slachtoffer over het doel van het hoorrecht en vermeldt in het proces-verbaal dat deze uitleg is gegeven. Daarnaast neemt de rechercheur middels vraag-antwoordstijl in het proces-verbaal op wat de minderjarige vindt van de gebeurtenissen, van de verdachte en wat er na de aangifte met de verdachte zou moeten gebeuren.

Een eenmaal gedane aangifte kan niet worden ingetrokken. Indien aangever niet verder wil met de aangifte wordt dit met de motivatie van aangever in het proces-verbaal vermeld.

De politie verstrekt in het belang van het onderzoek in beginsel geen aangifte en geeft hierover uitleg aan aangever. Aan de aangever kan een bevestigingsformulier van de aangifte (BVH-FOBEAAN) worden verstrekt. Indien aangever toch een afschrift van de aangifte wenst wordt de beslissing hierover voorgelegd aan de officier van justitie.

Zedenzaken met gedragswetenschappelijke aspecten die relevant zijn voor de bewijsvoering kunnen ter beoordeling worden voorgelegd aan de [Landelijke Expertisegroep Bijzondere Zedenzaken \(LEBZ\)](#). Voorbeelden zijn de betrouwbaarheid van het studioverhoor, hervonden herinneringen, de invloed van therapeuten op verklaringen, de werking van het geheugen, waarneming door getuigen of geseksualiseerd gedrag van kinderen.

De LEBZ wordt geconsulteerd bij zaken met aspecten van hervonden herinneringen, herinneringen voor het derde levensjaar of herinneringen aan zaken die zich meer dan acht jaar geleden zouden hebben voorgedaan. De LEBZ kan facultatief worden geconsulteerd bij vermoedens van onjuiste beschuldigingen, vechtscheidingen en zaken met mensen met een verstandelijke beperking. Opdrachtgever is de officier van justitie, de advocaat-generaal of de rechter-commissaris. Het adviesrapport van de LEBZ wordt gezonden naar de opdrachtgever en de leiding van Team Zeden.

De zedenrechercheur zorgt dat het slachtoffer gedurende het onderzoek over relevante momenten in het onderzoek wordt geïnformeerd.

Verloop van het onderzoek

De zedenrechercheur maakt gedurende het tactisch onderzoek continu de afweging welke opsporingsmogelijkheden worden ingezet, waarbij ook gedacht wordt aan in te zetten bijzondere opsporingsmiddelen, en eventueel noodzakelijke financiële of digitale opsporing. Daarbij dient de zedenrechercheur alert te zijn op sporen of informatie die gevonden kunnen worden op social media.

In geval sprake is van een zedenmisdrijf waarbij slachtoffer en dader onbekenden van elkaar zijn, dat voldoet aan de criteria genoemd in hoofdstuk "Nadere uitleg begrippen en definities", zorgt de zedenrechercheur dat zo spoedig mogelijk de aangifte van het slachtoffer en andere relevante stukken worden aangeleverd aan het Team Zedenintelligence (ViCLAS) van de Landelijke Eenheid.

In alle onderzoeken in zedenmisdrijven wordt vanaf het begin van het onderzoek een [zaaksgerichte tijdlijn](#) van de gebeurtenissen bijgehouden, tenzij de zaak van dusdanig eenvoudige aard is dat dit overbodig is. Met behulp van een tijdlijn kan onder andere beter inzicht worden verkregen in de ontstaansgeschiedenis van de zaak en wordt duidelijk welke informatie nog ontbreekt.

Na het opnemen van de aangifte of bij aanvang van ambtshalve onderzoek, stelt de zedenrechercheur een plan van aanpak in BVH-FOPVAZED op waarbij op hoofdlijnen een voorstel voor tactisch onderzoek wordt beschreven. Dit plan van aanpak wordt samen met het proces-verbaal van het informatief gesprek en het proces-verbaal van aangifte aangeboden aan het OM.

In verband met het gevoelig karakter van zedenzaken, het risico van maatschappelijke onrust, eigenrichting en de daarmee samenhangende gevolgen voor de verdachte en andere betrokkenen, wordt zorgvuldig afgewogen op welke wijze de aanhouding (buiten heterdaad) plaatsvindt.

Indien er in een zedenzaak een verdenking is naar een verdachte, wordt verdachte aangehouden en gehoord. Bij geen verdenking wordt de zaak in beginsel niet afgerond voordat een gesprek heeft plaatsgevonden over de inhoud van de aangifte met degene tegen wie de aangifte is gericht.

Zaken worden binnen zes maanden na het opnemen van de aangifte afgerond. Voordat het opsporingsonderzoek wordt afgerond bespreekt de politie met de officier van justitie of alle relevante onderzoekshandelingen zijn verricht. Het dossier wordt, ook indien de officier van justitie voornemens is te seponeren, binnen 30 dagen na het eerste verhoor van de verdachte naar het OM gezonden.

Wanneer een betrokkene aan de politie bewust onjuiste mededelingen doet van zedendelicten, kan deze verdachte zijn van het doen van valse aangifte cq melding. De zedenrechercheur overlegt met de officier van justitie over het vervolg.

Schriftelijke vastlegging

Ten aanzien van de schriftelijke vastlegging in zedenzaken gelden de volgende uitvoeringsnormen:

- In ieder proces-verbaal van een zedenmisdrif wordt vermeld of betrokken verbalisant voldoet aan het criterium gecertificeerd zedenrechercheur of zedenrechercheur in opleiding.
- Het proces-verbaal van het informatief gesprek wordt na afronding van het informatief gesprek opgemaakt in BVH-PVINFZED. Het proces-verbaal bevat een korte weergave van wat globaal is gebeurd.
- Indien het slachtoffer bij het inhoudelijk deel van het informatief gesprek of bij de aangifte wordt vergezeld, worden de personalia van die aanwezige in het proces-verbaal vermeld.
- Waar relevant wordt het verhoor in het proces-verbaal weergegeven door middel van [vraag-antwoordstijl](#). Tevens worden tijdstippen vermeld met betrekking tot start, pauzes en einde verhoor. De diverse handelingen tijdens verhoor (tekenen situatie, laten horen van geluidsfragmenten, tonen voorwerpen etc.) worden in het proces-verbaal vermeld.
- In beginsel worden alle studioverhoren in zaken waarin vervolging wordt ingesteld of te verwachten is, of zaken waarin de inhoud van het studioverhoor van invloed kan zijn op vervolgbeslissingen, [schriftelijk vastgelegd](#).
- Van de bevindingen tijdens de voorbereiding van een getuige voor het verhoor in de kindvriendelijke studio wordt een proces-verbaal van bevindingen in BVH-PVVKSZED opgemaakt. Hierin staat vermeld wat het doel van de voorbereiding is, wie de getuige heeft voorbereid, wie daarbij was, wat is gezegd of getoond aan de getuige en wat de reactie van de getuige daarop was.
- Het relaas van het dossier bevat geen samenvattingen van verklaringen. Wel wordt in het [relaas op bondige wijze](#) verwezen naar de inhoud van de verklaring.
- In elke zedenzaak wordt een journaal bijgehouden, waarin alle stappen, afwegingen, beslissingen en gemaakte afspraken met het OM worden vastgelegd.
- Alternatieve of preventieve interventies worden vastgelegd in een journaal in BVH.
- Anoniem aangifte doen van een zedenmisdrif is vaak niet mogelijk, omdat slachtoffer en dader in de meeste zedenzaken bekenden van elkaar zijn. Indien gewenst kan het slachtoffer op een ander adres domicilie kiezen. Indien van toepassing wordt het slachtoffer de mogelijkheid van domiciliekeuze actief aangeboden. De correspondentie van politie en OM aan het slachtoffer wordt naar betreffend domicilieadres gezonden.

Auditieve en audiovisuele registratie

Bij verhoren in zedenzaken gelden de verplichtingen conform de Aanwijzing auditief en audiovisueel registreren van verhoren van aangevers, getuigen en verdachten (Aanwijzing AVR).

Daarnaast gelden de volgende uitvoeringsnormen:

- Het informatief gesprek, de aangifte en alle overige verhoren worden, naast de verplichtingen in de Aanwijzing AVR, tenminste auditief vastgelegd. In onderzoeken naar zedenmisdriften genoemd in de artikelen 239, 240, 240a, 254 en 254a van het Wetboek van Strafrecht, wordt alleen het verdachtenverhoor tenminste auditief geregistreerd. Indien het informatief gesprek of verhoor met een kwetsbaar persoon plaatsvindt wordt audiovisueel geregistreerd. Aan

betrokkene wordt medegedeeld dat het verhoor auditief of audiovisueel wordt vastgelegd. In het proces-verbaal wordt vermeld op welke wijze het verhoor is vastgelegd.

- De opname wordt bewaard totdat de zaak in hoogste instantie onherroepelijk is afgedaan. De auditieve/audiovisuele opname wordt niet per definitie als processtuk aangemerkt. Wel brengen beginselen van behoorlijke procesorde met zich mee dat kennisneming van de auditieve/audiovisuele opname niet aan de verdediging mag worden onthouden.

Deel 2

De aanpak van Kinderpornografie en kindersekstoerisme

Kinderen, waar ook ter wereld, hebben recht op een veilig leven. Dat is de boodschap die centraal staat en leidend is voor het handelen van de politie. Bij de effectieve bestrijding van seksueel geweld tegen kinderen is verbinding tussen de aanpak van zedencriminaliteit, kinderpornografie (KP) en kindersekstoerisme (KST) onontbeerlijk. De politie focust zich op het identificeren en in veiligheid brengen van kinderen, het opsporen van misbruikers, producenten en verspreiders van KP.

De bestrijding van KP en KST is een van de vijf korpsprioriteiten van de Veiligheidsagenda 2015-2018, met daaraan gekoppelde doelstellingen. Dit heeft zich vertaald in 150 FTE gelabelde capaciteit voor de bestrijding van KP en KST. Ondanks het feit dat de aanpak van zowel zedencriminaliteit als van KP en KST is ondergebracht binnen dezelfde teams, bestaat er een wezenlijk verschil tussen de thema's.

De snel gaande ontwikkeling van het internet zorgt voor continue veranderingen in de aard en omvang van KP en KST, wat met klem vraagt om innovatieve opsporingsmethoden, om zowel reactieve als proactieve aanpak en om prioritering van onderzoeken. Ook kennis vanuit de wetenschap is hierbij van groot belang. De politie dient daarnaast te beschikken over voldoende expertise over beoordelen en classificeren van beeldmateriaal, digitale technieken, communicatiemiddelen (met name internet) en financiële sporen. Bovendien vindt verspreiding van KP razendsnel plaats binnen en buiten landsgrenzen, waardoor in het opsporingsonderzoek vaak sprake is van internationale aspecten. KST-onderzoeken hebben vanwege hun aard en omvang een grote impact op de capaciteit van de politie en vragen daarnaast om multidisciplinaire samenstelling van het onderzoeksteam, waarbij kennis van juridische beginselen van internationale samenwerking onontbeerlijk is.

Opsporing en vervolging van een zedenmisdrijf vindt in beginsel plaats in het land waar het strafbare feit is begaan, de slachtoffers verblijven of de rechtsorde geschaad is. De Nederlandse politie kan een ondersteunende rol vervullen in het buitenlandse opsporingsonderzoek. Indien geen vervolging in het buitenland plaatsvindt, kan met toepassing van de Nederlandse strafwet⁵ vervolging worden ingesteld van Nederlanders en in Nederland verblijvende verdachten, die zich buiten Nederland vermoedelijk schuldig hebben gemaakt aan een zedenmisdrijf⁶.

De politie investeert permanent in het op peil houden van noodzakelijke kennis en het ontwikkelen van nieuwe werkmethodes en technieken. De politie werkt bij de bestrijding van KP en KST structureel samen met nationale en internationale ketenpartners op zowel beleidsmatig als operationeel niveau. Hierbij wordt gebruik gemaakt van in het buitenland gestationeerde reguliere en thematische Liaison Officers.

Landelijke sturing

Er is sprake van landelijke sturing op KP en KST door de Nationale Stuurploeg Kinderpornografie en Kindersekstoerisme (NSKK) en de Tactische Stuurploeg Kinderpornografie en Kindersekstoerisme (TSKK). Politie en Openbaar Ministerie zijn in beide stuurploegen vertegenwoordigd.

De NSKK is eindverantwoordelijk voor de aanpak van KP en KST en daarmee het behalen van de doelstellingen die zijn overeengekomen met de Minister van Veiligheid en Justitie in de Veiligheidsagenda. De NSKK is verantwoordelijk voor de strategische sturing op de aanpak van KP en KST. Op dit strategische niveau worden beleid, prioriteiten en interventiestrategieën vastgesteld.

⁵ Artikel 7 Wetboek van Strafrecht

⁶ Misdrijven omschreven in de artikelen 240b en 242 tot en met 250

In de TSKK vindt de daadwerkelijke weging, prioritering en sturing op KP- en KST-onderzoeken en verdeling van capaciteit plaats, waarbij de strategische kaders leidend zijn. Door middel van maandrapportages per TBKK, projectplannen voor proactieve onderzoeken en onderzoeken van het TBKK LE heeft de TSKK een totaalbeeld van de onderzoeken in het hele land. Vervolgens maakt de TSKK keuzes in de aanpak en de verdeling van onderzoeken en capaciteit, met als doel de 150 FTE zo effectief mogelijk in te zetten en de landelijk vastgestelde prioriteiten en doelstellingen te behalen.

De teamleiding van het regionale TBKK houdt periodiek een sturings- en wegingsoverleg met de officier van justitie van het Landelijk Parket (LP) en de coördinerend zedenofficier. Dit overleg heeft als doel eenduidig beleid en uniforme werkwijze binnen de TBKK's te waarborgen. Tijdens dit overleg worden de onderzoeken, die in de TSKK zijn gewogen en toegewezen aan het regionale TBKK, regionaal geprioriteerd.

De politie prioriteert KP- en KST-onderzoeken altijd in overleg met het OM. Hoewel prioritering maatwerk is, wordt zoveel mogelijk eenduidigheid betracht. Daarbij wordt gebruik gemaakt van een prioriteringsinstrument. Met behulp van dit instrument wordt aan elk onderzoek een score (laag, gemiddeld, hoog of zeer hoog) toegekend. De hoogte van de score hangt samen met de kans dat er mogelijk sprake is van daadwerkelijk seksueel misbruik.

Aansturen van het opsporingsonderzoek

De onderzoekshandelingen van de regionale TBKK's vinden in principe plaats onder gezag van een zedenofficier van justitie van het arrondissementsparket. Onderzoeken die worden uitgevoerd door het TBKK LE vinden plaats onder gezag van de officier van justitie van het LP. Alle beslissingen die van invloed zijn op het opsporingsonderzoek of in te stellen vervolging (zoals de te eisen straf of bijzondere voorwaarden) worden door de officier van justitie genomen. Wijzigingen die van invloed zijn op de benodigde capaciteit worden voorgelegd aan de TSKK. Waar sprake is van bijzondere opsporingsmethoden die landelijke prioritering behoeven is altijd een officier van het Landelijk Parket als tweede officier betrokken bij het onderzoek. Tijdens het opsporingsonderzoek is frequent overleg tussen politie en officier van justitie alsmede afstemming met de TSKK onmisbaar.

Interventies in kinderpornografie- en kindersekstoerisme-onderzoeken

In KP- en KST-onderzoeken zijn vier interventies mogelijk, namelijk proactieve, reguliere, eenvoudige en alternatieve interventies.

- Bij proactieve onderzoeken zijn delicten volledig door eigen opsporing in beeld gekomen. Kenmerkend voor deze onderzoeken is dat zij langer duren en technisch meer ondersteuning vragen. Met name dit type onderzoeken geeft zicht op bestaande netwerken van producenten, facilitators en misbruikers en creëert kansen op het ontdekken van slachtoffers. Deze onderzoeken kunnen inzicht geven in personen die een centrale rol spelen binnen de netwerken of in individuen achter deze netwerken.
- Reguliere onderzoeken starten op basis van binnengekomen informatie waarin al een indicatie van de verdachte aanwezig is en waarbij een volledig opsporingsonderzoek wordt doorlopen.
- Eenvoudige onderzoeken zijn ook gericht op een strafrechtelijke interventie, maar daarbij is sprake van meer geringe politie-inzet. Ook het Indigo traject, een verkort opsporingsonderzoek gekoppeld aan een verplicht behandelingstraject is een eenvoudige interventie.
- Alternatieve interventies zijn activiteiten die niet direct gericht zijn op de opsporing, maar waarmee wel een bepaald effect beoogd wordt zoals afschrikking, wegnemen van middelen of opwerpen van barrières. Voorbeelden zijn een bestuurlijke rapportage, een gesprek met de verdachte, eventueel vergezeld van een waarschuwingsbrief, of een gesprek met personen uit de omgeving van de verdachte.

Reguliere KP-onderzoeken worden uitgevoerd door de Regionale Eenheid waar de verdachte woont. Indien nog geen woon- of pleegplaats kan worden bepaald op grond van de voorhanden zijnde gegevens, wordt de zaak in behandeling genomen door het TBKK LE die de zaak aan een regionale eenheid (TBKK RE) overdraagt zodra een woon- of pleegplaats bepaald kan worden. Een gecombineerd onderzoek, bijvoorbeeld een ontuchtzaak met daaruit voortvloeiend vervaardigd kinderpornografisch beeldmateriaal, wordt in samenwerking tussen Team Zeden en TBKK uitgevoerd.

Professionaliteit in KP- en KST-zaken

Professionaliteit in kinderpornografie-onderzoeken

De coördinatie van een KP-onderzoek is voorbehouden aan het TBKK. De uitvoering van KP-specifieke handelingen vindt plaats door **KP-rechercheurs** of **gecertificeerd zedenrechercheurs**.

In hoofdstuk "Nadere uitleg begrippen en definities" zijn begrippen en criteria voor KP-rechercheur en gecertificeerd zedenrechercheur nader toegelicht.

Kinderpornografie specifieke handelingen

KP-specifieke handelingen zijn handelingen in een opsporingsonderzoek naar kinderpornografie (artikel 240b Wetboek van Strafrecht), waarvoor specifieke deskundigheid vereist is. Voor dergelijke handelingen gelden de volgende uitvoerings- en kwaliteitsnormen:

KP-specifieke handeling	Uitvoerings- en kwaliteitsnormen
Doorzoeking, vordering tot uitlevering van in beslag te nemen materiaal conform art. 551 Sv, of bezoek in het kader van INDIGO	In aanwezigheid van tenminste: • een KP-rechercheur, of • een gecertificeerd zedenrechercheur
Onderzoekshandelingen met en in een digitale gegevensdrager, met inbegrip van handelingen tijdens een doorzoeking, vordering tot uitlevering van in beslag te nemen materiaal conform art. 551 Sv, of bezoek in het kader van INDIGO	Uitvoering door: • een digitaal rechercheur, of • tenminste een ter zake kundige opsporingsambtenaar na afstemming met een digitaal rechercheur.
Beperkt verhoor van de verdachte gericht op de doorzoeking, inbeslagname of in te stellen onderzoek aan de gegevensdragers ⁷	Uitvoering door tenminste: • een KP-rechercheur, of • een gecertificeerd zedenrechercheur
Inhoudelijk- of persoonsgericht verhoor van de verdachte	Uitvoering door twee opsporingsambtenaren, waarvan tenminste: • een KP-rechercheur die met goed gevolg de opleiding "Professioneel verhoor in kinderporno⁸" aan de Politieacademie heeft afgerond, of; • een gecertificeerd zedenrechercheur
Aangifte- of getuigenverhoor van een slachtoffer	Uitvoering door twee opsporingsambtenaren, waarvan tenminste een gecertificeerd zedenrechercheur
Beoordelen en classificeren van in beslag genomen, vermoedelijk kinderpornografisch materiaal; en Het bepalen of uitsluiten van de strafbaarheid vermoedelijk kinderpornografisch materiaal	Uitvoering door: • een KP-rechercheur die met goed gevolg de opleiding "Beoordelen Beeldmateriaal Kinderporno" aan de Politieacademie heeft afgerond, of; • een gecertificeerd zedenrechercheur

Het is van belang dat zowel zedenrechercheurs als KP-rechercheurs belast met het beoordelen van beeldmateriaal, voldoende geoefend blijven in deze taak door frequent beeldmateriaal te beoordelen.

⁷ In een beperkt verhoor met verdachte, tijdens een doorzoeking, vordering tot uitlevering van in beslag te nemen materiaal conform art. 551 Sv, of bezoek in het kader van INDIGO wordt hem gevraagd naar wachtwoorden, gebruikers en hun accounts, e-mailadressen e.d.

⁸ Deze opleiding wordt medio 2017 ontwikkeld

Professionaliteit in kinderekstoerisme-onderzoeken

De coördinatie van een KST-onderzoek is voorbehouden aan het TBKK. De opsporing van zedenmisdrijven in een KST-onderzoek vindt plaats conform de in de Politie-instructie Zeden gestelde kwaliteits- en uitvoeringsnormen. Indien daarnaast sprake is van opsporing van KP (artikel 240b Wetboek van Strafrecht), zijn de aanvullende normen in deze Politie-instructie Kinderpornografie en Kindersekstoerisme van toepassing.

Start van het KP- en KST-onderzoek

Melding kinderpornografie of kinderekstoerisme bij het TBKK

KP- en KST-meldingen kunnen op verschillende manieren worden ontvangen bij een TBKK, bijvoorbeeld door middel van een (MMA)melding of aangifte. KP- en KST-zaken kunnen ook voortkomen uit een onderzoek in behandeling bij het Team Zeden, uit andere opsporingsonderzoeken of uit een (pro-actief) onderzoek dat in behandeling is bij het TBKK.

Meldingen vanuit het buitenland of meldingen van het Meldpunt KST of Meldpunt Cybercrime worden aangenomen door het TBKK LE. Deze meldingen worden door het TBKK LE voorbereid en in samenwerking met het OM gewogen. Internationaal complexe onderzoeken worden vervolgens behandeld door het TBKK LE. Andere onderzoeken worden, indien een woon- of verblijfplaats van de verdachte in Nederland bekend is, voor verdere behandeling doorgezonden naar het TBKK van de regionale eenheid.

Melding kinderpornografie of kinderekstoerisme bij het Basisteam of Intake en Service

In sommige gevallen is een medewerker van het Basisteam of van Intake en Service de ontvanger van de melding van een KP- of KST-zaak. Deze medewerker verricht zo nodig eerste handelingen. De notities [Handelen in Zedenzaken door het Basisteam](#), [Handelen in Zedenzaken door Intake & Service](#) en de Procedure Meldkamer bevatten aandachtspunten voor opsporingsambtenaren die geen KP-rechercheur of zedenrechercheur zijn. De medewerker die de melding ontvangt, zorgt dat de melding altijd wordt doorgezet naar de Frontoffice van het Team Zeden.

Melding van Sexting

De medewerker van het Basisteam of van Intake en Service kan ook ontvanger zijn van een melding van het sturen van seksueel getinte foto's of video's via het internet, ook wel "Sexting" genoemd. Indien het een melding betreft van seksueel getint beeldmateriaal van een minderjarige, dat geproduceerd en uitgewisseld is tussen minderjarige leeftijdgenoten onderling, is er formeel sprake van een strafbaar feit (art. 240b WvSr), maar is strafrechtelijk optreden tegen de minderjarige veelal ongewenst. Diverse factoren kunnen echter van invloed zijn op de beslissing om wel strafrechtelijk in te grijpen, bijvoorbeeld indien sprake is van dwang, een groot leeftijdsverschil tussen dader en slachtoffer of een slachtoffer jonger dan 12 jaar. Het is daarom van belang dat bij het aannemen van de melding van Sexting de juiste informatie wordt verkregen en vastgelegd. Na de melding wordt de zaak in behandeling genomen door Team Zeden, het TBKK, het Basisteam, of in samenwerking tussen deze teams. Een beslissing hierover is in alle gevallen maatwerk en wordt genomen in overleg met de frontoffice van het Team Zeden.

Opsporing van kinderpornografie

Dit hoofdstuk bevat een beschrijving op hoofdlijnen van het werkproces van opsporing van KP en daaraan verbonden specifieke kwaliteitsnormen.

Doorzoeking en inbeslagname

Doorzoeking en inbeslagneming zijn wezenlijke onderdelen van het KP-onderzoek. Drie soorten bevoegdheden kunnen leiden tot de in beslagneming van goederen:

- Op grond van art. 110 Sv kan in een woning een doorzoeking plaatsvinden onder leiding van een rechter-commissaris (bij spoed art. 97 Sv).
- Daarnaast geeft art. 551 Sv, in geval van een verdenking van een strafbaar feit als omschreven in art. 240b Sr, aan de in art. 141 Sv bedoelde ambtenaren de bevoegdheid te allen tijde ter inbeslagneming de uitlevering te vorderen en vervolgens over te gaan tot inbeslagneming van alle hiervoor vatbare voorwerpen. Zij hebben toegang tot alle plaatsen waarvan redelijkerwijs vermoed kan worden, dat daar een zodanig strafbaar feit wordt begaan. In beginsel wordt art. 551 Sv alleen toegepast na toestemming van de officier van justitie.
- Artikel 96 Sv geeft de bevoegdheid om ter inbeslagneming van een voorwerp elke plaats te betreden, inclusief woningen zonder toestemming van de bewoner. Doorzoeken is dan echter niet toegestaan, zoekend rondkijken wel.⁹

Bij toepassing van art. 551 Sv kunnen, bij verkregen toestemming daartoe van de (hoofd)bewoner, dezelfde opsporingshandelingen in de woning worden toegepast als tijdens een doorzoeking onder leiding van een rechter-commissaris (artt. 97 en 110 Sv). Te denken valt hierbij aan het doorzoeken van de woning, het maken van foto's van de woning, het opmeten van vertrekken en dergelijke. Indien de (hoofd)bewoner geen toestemming geeft om zijn woning te doorzoeken, kan alleen zoekend rondgekeken worden en kunnen voor inbeslagname vatbare voorwerpen die in zicht liggen worden inbeslaggenomen. Als de (hoofd)bewoner geen toestemming geeft om de woning te doorzoeken, terwijl dit wel in het belang van het onderzoek wel noodzakelijk is, wordt de situatie bevroren en overleg gevoerd met de officier van justitie over de mogelijkheid een doorzoeking op grond van artikel 110 Sv te vorderen.

In beginsel worden alle digitale en analoge gegevensdragers die voor het onderzoek van belang zijn in beslag genomen. Onderzoek aan in beslag genomen gegevensdragers kan inzicht geven in het gedrag van de verdachte ten opzichte van KP. Contacten, eventuele KP-netwerken of vermoedens van door verdachte gepleegd seksueel misbruik kunnen vastgesteld worden. Daarnaast kunnen voorwerpen die bewijs kunnen leveren voor een redelijke verdenking van daadwerkelijk door de verdachte gepleegd misbruik van minderjarigen in beslag worden genomen. Verder kunnen opnames gemaakt worden van de woning van de verdachte en de verschillende vertrekken daarvan. Deze opnames kunnen gebruikt worden om de pleegplaats van (eventueel in andere onderzoeken) aangetroffen kinderpornografisch materiaal en jegens een minderjarige gepleegd seksueel misbruik te bepalen. Hiervoor is vergelijkingsmateriaal van achtergronden, woningen en meubels noodzakelijk.

In voorkomende gevallen is het ook noodzakelijk andersoortig materiaal ter onttrekking aan het verkeer of verbeurdverklaring in beslag te nemen. Het gaat hier in beginsel om (gegevensdragers met) foto- en filmmateriaal dat niet direct als strafbaar materiaal in de zin van art. 240b Sr is te beoordelen, maar waarvan het wel zeer onwenselijk is dat verdachte deze in bezit zou houden. Het gaat dan bijvoorbeeld om foto's en films van kinderen, al dan niet heimelijk gemaakt, waarop geen betrokkenheid bij seksuele gedragingen is te zien of waarbij de vraag of het gaat om seksuele handelingen niet op korte termijn is te beantwoorden. Of inbeslagneming van dergelijk materiaal noodzakelijk is, is ter beoordeling van de rechter-commissaris (art 97 of 110 Sv) of de officier van justitie (in geval van art 551) onder wiens leiding dan wel verantwoordelijkheid de doorzoeking plaatsvindt.

Bij onderzoekshandelingen met en in een computer kan gebruik worden gemaakt van software- of hardwarematige tools, die door de politie voor dit doel ter beschikking zijn gesteld. Met deze tools kan op basis van vergelijking met een database worden bepaald of de in die database opgenomen KP op een gegevensdrager aanwezig is. Het gebruik van dergelijk tools is in alle gevallen slechts indicatief. Het bewijs voor afwezigheid van KP-materiaal kan met deze tools niet worden geleverd.

Tactisch en digitaal onderzoek

In alle fases van het onderzoek is het belangrijk dat KP-rechercheurs/zedenrechercheurs en digitaal rechercheurs nauw met elkaar samenwerken. Zij overleggen frequent over hun bevindingen en specifieke aandachtspunten waarbij de resultaten van de verschillende soorten onderzoek naast elkaar worden gelegd. Daarbij wordt afgewogen of en zo ja welk aanvullend digitaal onderzoek noodzakelijk is en welke informatie door middel van tactisch onderzoek kan worden verkregen. Het digitaal-tactisch onderzoek

⁹ T&C Strafvordering, commentaar op art. 96 Sv

dient ook onderzoek op chats, mails en internetgebruik te omvatten. Hiermee kan mogelijk worden vastgesteld of uitgesloten dat sprake is van participatie in een pedofiel netwerk, seksueel misbruik of productie van KP.

Een belangrijk onderdeel van het opsporingsonderzoek is het in kaart brengen van het “digitaal profiel” van de verdachte: hoe gaat de verdachte met het strafbare materiaal en zijn digitale middelen om, wat is zijn kennisniveau, hoe bewust is hij er mee bezig, wat is de aard van het materiaal en de omgevingen waar hij het verkrijgt? Dit onderzoek maakt onderdeel uit van de bewijsvergaring en geeft inzicht in wat wel en niet (sluitend) onderzocht is of nog moet worden. Het kan daarnaast worden gebruikt bij de voorbereiding van het verhoor van de verdachte. Het digitaal profiel wordt in diverse fases van het opsporingsonderzoek met de officier van justitie besproken.

Beoordeling van strafbaarheid en beschrijving kinderpornografie

De beoordeling of een bepaalde afbeelding strafbaar is in de zin van artikel 240b Wetboek van Strafrecht vindt plaats conform de notitie [Beoordelen van strafbaarheid beeldmateriaal](#). De beoordelaar legt in het proces-verbaal verantwoording af over zijn bevoegdheid. Bovendien vermeldt de beoordelaar in het proces-verbaal de criteria en hulpmiddelen die gebruikt zijn om tot een beoordeling van de strafbaarheid van het materiaal te komen. Hiervoor wordt het standaard-proces verbaal gebruikt.

Om ieder risico van (verdere) verspreiding van het materiaal te voorkomen, dient het inbeslaggenomen beeldmateriaal niet in het proces-verbaal opgenomen te worden of op enigerlei wijze onderdeel van het procesdossier te worden. De verbalisant stelt een zogenaamde toonmap samen met een beperkte maar representatieve hoeveelheid strafbaar materiaal. Deze toonmap wordt afzonderlijk beschikbaar gesteld aan de officier van justitie. In overleg met de officier van justitie kunnen ook niet-strafbare afbeeldingen worden opgenomen in de toonmap indien die een beeld geven van (internet-) gedrag van de verdachte, zijn voorkeuren en intenties.

Registratie

Bij het opmaken van processen-verbaal in een KP-onderzoek wordt zo veel mogelijk gebruik gemaakt van gestandaardiseerde formats die door het EKK ter beschikking worden gesteld.

(Inter)nationale gegevensverwerking

Gegevens worden met elkaar vergeleken op nationaal en internationaal niveau. Daarmee kan onderzoek worden verricht naar mogelijke relaties met andere (inter)nationale onderzoeken. Dit dient om slachtoffers, producenten en seksueel misbruikers te kunnen identificeren.

Door het TBKK van de regionale eenheid wordt aan het TBKK LE de navolgende informatie aangeleverd:

- In geval van identificatie van slachtoffer(s): het beeldmateriaal, de persoonsgegevens van het slachtoffer en overige onderzoeksinformatie;
- Aangetroffen nieuw (eerder onbekend) KP beeldmateriaal en de onderzoeksinformatie uit een onderzoek dat niet heeft geleid tot identificatie van slachtoffer(s) of dader(s);
- De afloop van de zaak (gegevens over veroordeling, sepot of enige (alternatieve) interventie).

De behandelend officier van justitie beslist of onderzoeksinformatie wordt verstrekt.

Nadere uitleg begrippen en definities

Gecertificeerd zedenrechercheur

De opsporingsambtenaar, als bedoeld in artikel 141 onder a, b en c Sv, die zowel voldoet aan de kwaliteitsnorm als aan de uitvoeringsnorm.

Zedenrechercheur in opleiding

Als zedenrechercheur in opleiding wordt aangemerkt de opsporingsambtenaar, als bedoeld in artikel 141 onder a, b en c Sv, die voldoet aan de uitvoeringsnorm:

- kort voorafgaande aan of tijdens de opleiding 'Handelen aan Zedenzaken' aan de Politieacademie; of
- die voor een periode van minimaal 2 maanden tot maximaal 6 maanden tijdelijk tewerkgesteld is of stage loopt bij een Team Zeden en die (nog) niet voldoet aan de kwaliteitsnorm en die voldoet aan de algemene instroomeisen voor de opleiding 'Handelen in Zedenzaken'; of
- die aangesteld is als Teamchef, Operationeel Expert of Operationeel Specialist, werkzaam in het Team Zeden en die niet gecertificeerd is.

Kwaliteitsnorm

Met goed gevolg hebben voldaan aan de kwalificatie 'Handelen in Zedenzaken' of de opleiding 'Nascholing Zeden' aan de Politieacademie.

Uitvoeringsnorm

De opsporingsambtenaar, als bedoeld in artikel 141, onder a, b en c Sv, die overwegend belast is met de afwikkeling van zedenmisdrijven, voor tenminste 24 uur per werkweek. Hieronder zijn mede begrepen de activiteiten in de Frontoffice van het Team Zeden en de gecombineerde operationeel specialistische inzet (bestaande uit zowel beleids- als praktijkinzet) op het gebied van zedencriminaliteit.

Het kan echter voorkomen dat een gecertificeerd zedenrechercheur tijdelijk niet kan voldoen aan de uitvoeringsnorm. Te denken valt daarbij aan plaatsing in een onderzoeksteam of een langdurige verlof- of ziekteperiode. In die gevallen dient, bij terugkeer naar de te verrichten werkzaamheden in zedenmisdrijven, door de leiding gewaarborgd te worden dat de betreffende gecertificeerd zedenrechercheur zowel op inhoudelijk als op procesmatig gebied (weer) voldoet aan de gestelde criteria van gecertificeerd zedenrechercheur.

KP-rechercheur

Een opsporingsambtenaar, als bedoeld in artikel 141 onder a, b en c Sv en 142 lid 1 onder a en b die werkzaam is bij het TBKK en de opleiding "Opsporen Kinderporno en Kindersekstoerisme" aan de Politieacademie met goed gevolg heeft afgerond.

Zedenvoorbehouden handelingen

Handelingen tijdens het opsporingsonderzoek in zedenzaken, waarbij en waarvoor specifieke deskundigheid vereist is, welke behoort tot de competenties van de gecertificeerd zedenrechercheur.

Kinderpornografie specifieke handelingen

Handelingen in een opsporingsonderzoek naar kinderpornografie (artikel 240b Wetboek van Strafrecht), waarvoor specifieke deskundigheid vereist is.

Kwetsbare personen

Naar schatting zijn in Nederland 110.000 lichtverstandelijk beperkten en 60.000 ernstig verstandelijk beperkten. Daarnaast hebben ruim twee miljoen Nederlanders een IQ onder de 85. De politie moet zich hiervan bewust zijn.

Maar niet alleen een verstandelijke beperking of een cognitieve functiestoornis kan iemand kwetsbaar maken in het verhoor. Het psychiatrisch classificatiesysteem DSM-5 laat diverse stoornissen zien die kwetsbaarheid in het verhoor met zich mee kunnen brengen, zoals schizofrenie, depressie, autisme, ADHD en verstandelijke beperking. Ook minderjarigen onder de 16 zijn op grond van hun leeftijd kwetsbare personen.

Beoordelaar-adviseur

De medewerker aangewezen door de eenheid, die de taken uitvoert zoals deze beschreven zijn in de Notitie uniformering werkproces studioverhoor.

Studioverhoorder

Deze instructie onderscheidt twee soorten studioverhoorders:

- De **gecertificeerd studioverhoorder** is de opsporingsambtenaar die de opleiding 'Verhoren van kwetsbare getuigen in zedenzaken' met goed gevolg heeft afgerond.
- De **studioverhoorder in opleiding** is de opsporingsambtenaar tijdens en als onderdeel van de opleiding 'Verhoren kwetsbare getuigen in zedenzaken', onder begeleiding van een docent van de Politieacademie.

Verhoorder Kwetsbare Verdachten

Een rechercheur die met goed gevolg heeft voldaan aan de opleiding voor het verhoor van kwetsbare verdachten aan de Politieacademie.

Disclosuregetuige

De persoon aan wie het slachtoffer als eerste uitlatingen heeft gedaan over het seksueel misbruik.

Landelijke Expertisegroep Bijzondere Zedenzaken

De Landelijke Expertisegroep Bijzondere Zedenzaken (LEBZ) is een multidisciplinair samengestelde groep deskundigen die door de officier van justitie kan worden gevraagd een zedenzaak te beoordelen en advies te geven over de te nemen vervolgingsbeslissing. De LEBZ beoordeelt zaken vanuit een multidisciplinair perspectief en binnen een juridisch kader. Er wordt een scherp onderscheid gemaakt tussen beweringen en feiten. Gedragswetenschappelijke kennis wordt gebruikt bij het interpreteren van gegevens en het vaststellen van feiten. Het Scenario Analyse Model is leidend bij de analyse van de zaak.

Per zaak wordt een adviesgroep samengesteld die bestaat uit twee tot vier deskundigen. Deze deskundigen hebben verschillende achtergronden en zijn verbonden aan universiteiten, instellingen en de politie. De samenstelling is mede afhankelijk van de vraagstelling. Het betreft:

- klinisch psychologen, ontwikkelingspsychologen en orthopedagogen;
- cognitief psychologen en rechtspsychologen;
- zedenrechercheurs;
- recherchepsychologen in dienst van politie (tevens rapporteurs)

Violent Crime Linkage Analysis System

Het Violent Crime Linkage Analysis System (ViCLAS) is een landelijke databank voor zedendelicten waarbij slachtoffer en dader elkaar voor het delict niet kenden, voor moordzaken met een seksueel motief of ontvoeringen met een seksueel of onbekend motief. Bij de invoer van zaken worden met name gedragskenmerken en MO-aspecten van het zedendelict gecodeerd, waarmee vergelijkende zaakanalyses kunnen worden uitgevoerd in zowel opgeloste als onopgeloste zaken. Het doel van zo'n analyse is het potentieel linken van (on)opgeloste delicten en mogelijke verdachten.

Delicten die worden opgenomen in ViCLAS

- Zedendelicten (zowel opgelost als onopgelost) waarbij dader en slachtoffer elkaar voor het delict niet kenden:
 - Verkrachting en aanranding (en pogingen)
 - Bekende schennisplegers
 - Valse aangiften
- Alle moord of doodslag met een (vermoedelijk) seksueel motief
- Ontvoeringen (en pogingen) met een seksueel of onbekend motief
- Vermiste personen waarbij een seksueel misdrijf wordt vermoed
- Verkrachting waarbij dader en slachtoffer elkaar voor het delict wel kenden als sprake is van fysiek en/of psychisch extreem geweld en/of sadistische en/of bizarre kenmerken
- Dierenmishandeling waarbij sprake is van:
 - steek- of snijletsel in de vagina, penis of anus
 - het inbrengen van voorwerpen in de vagina, penis of anus
 - aangetroffen sperma op de PD

Kindersekstoerisme

Onder kindersekstoerisme wordt verstaan het in het buitenland seksueel misbruiken van een minderjarige of op enigerlei deelnemen aan dat misbruik. Dit misbruik kan gepleegd worden door een Nederlander die naar het buitenland reist of in het buitenland woont, of door een Nederlander die niet fysiek naar het buitenland reist, maar vanuit Nederland via internet met behulp van een webcam misbruik van kinderen in het buitenland "regisseert". Binnen de definitie van kindersekstoerisme vallen alle misdrijven die strafbaar zijn gesteld in de zedentitel van het Wetboek van Strafrecht. Bij de opsporing van deze zedenmisdrijven gelden de normen in de Politie-instructie Zeden.